

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatoriului [L5-
vésztoza], Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi deatu numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre șase lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu întregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii:

pre a. întregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 „ 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a tim-
brale pentru șesee-care publica-
tiune separat. In loculul deschis
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 25/13 aprile, 1871.

Diurnalele oficiale publica autografele imper. (citra Beust, Hohenwart si Andrassy) prin cari delegatiunile sunt conchiamate la Vien'a pre diu'a de 22. maiu a. c. Caus'a conchiamarii grabnice se dice a fi ca bugetulu se se pota face odata la tempulu seu, nu totu intardiatu si pripitu, ca pana acum'a. Terminulu (de 22. maiu) pusu cu anevoia se va poté tiené pentru ca Croati'a (unde numai cu inceputulu lui iuniu, a. c., se voru face alegerile pentru nou'a sesiune) nu pote tramite contingentulu seu (6 delegati) la tempulu prefiptu, ci mai tardu numai, prin urmare, de nu se va gasi vre unu expedientu, adunarea Delegatiuniloru se va face seu fora de Croati, seu per fictionem juris cu acei delegati croati, cari se voru alege acum, dar a caroru mandatu ca deputati espira cu finea lui Maiu.

Numirea lui Grocholschi de ministru fora portufoiu a datu ansa la felurite combinatiuni. Unii credu ca asta numire insemna inaugurarea proxima a federalismului in Austri'a, era altii afirma ca este numai unu pactu separatu cu Galici'a, buna ora cum se facuse cu Ungari'a, va se dice, du a lismulu au fetatu tria d'a cu scopu dora, ca trifoiulu va fi in stare a produce ceea ce n'a potutu bifoiulu. — Daca reactionarii ostrunguresci au combinatu astfelu, apoi ei dovescu pucina intieptiune politica, ei sunt mici, preamici barbati de statu, daca nu prevedu, ca ceea ce n'a potutu conspiratiunea marei minoritati (elementulu nemtesou si magiaru) nu o va poté neci nou'a asociatiune, pentru ca susceperea in liga a unei parti neinsemnate (nb. Rutenii d'in Galici'a nu se potu anumerá pentru ca ei nu tenu de locu cu Polonii, apoi facu jumetate d'in poporatiunea tieiei) a elementulu Slavenescu, va interita numai pre cei lalti slavi si i va face cu multu mai cerbicosi in lupta. Acestu actu mai are si alta insemnate politica in defavorea Ostrungariei, — susceptibilitatea Russei invecinate, inimica natiunii polonese. Russi'a va privi cu neincredere la lig'a cea noua, seu ce'u pucinu i va subministrá pretestulu ca favorea ce se face natiunalitati polonese, este unu actu de dumantia indreptatu in contr'a Russei. — Noi, tari in convictiunile nostre, perseveramu a afirmá cu resolutiune, ceea ce am spusu d'in capulu locului, ca Ostrunguri'a inaugurandu Dualismulu, au calcatu pre lunecusiu si ca logic'a cea inesorabile a fapteloru o duce inesistibilu la vale, ne potendu-se oprí la mediu-locu de calle. Pactulu cu Galici'a (triad'a) este unu nou (alu doile) pasu spre federalismu. Eri dualismulu, asta-di triad'a, mane? Pluralismulu, adeca Federalismulu, au de nu, atunci dissolutiunea, peritiunea. Pote fi ca barbati de statu ai Austriei, a nume centralistii, satuli de dualismu, ar' vre se lu restorne, dar' cum? in modu omeopaticu „similia similibus“ mai nainte prin triada, apoi prin pluralismu, crediendu ca asié voru ajunge — la federalismu? Ba ferit'au ceriulu! asta ei nu voru, ci dreptu la — centralismu, dupa care ei oftedie ca si evreii dupa cepele si pescii Egiptului. Dar' asta va fi amagirea loru cea mai depre urma, adeca desmagirea, daca situatiunea cea critica, de totu problematica, li va concede tempu spre acesta operatiune de noua experimentare. — Reactiunea ostrunguresca semena, ca ou cu ou, cu reactiunea papala-jesuitica, asta in secl. XIX cerca, ispitese de mai potu omenii crede inca ce-va absurditate, asié si cealalta, tentedia poporele de mai potu suferi ca vitele? seu ca incepu a da semne de fiantie ratiunabile? — De altmuntrea pactulu de trei va gasi opusatiune in sinulu senatului imperialu. Insi-si ultramuntanii-feudali (partitulu lui Thun si cei de la „Vaterland“) caroru a Grocholski li este preapucinu catolicu si preapucinu federalisticu, asemenea clubulu centrului dreptu alu senatului imper. voru combate triad'a, precum se dice, si voru votá in contr'a pactului, fiindu ei resoluti a cere: propunerea unu proiectu de impescare generala. Vedi asié, si numai

asié! Federalismulu inauguratu odata in Cislaitani'a, noi cesti d'in Translaitani'a inca vomu scuturá nitielu pulverea cea vechia centralistica de pre chepeneagulu celu adrentiosu, pretinsu santu, alu regelui Stefanu. Cursulu Dunarii nu se pote oprí neci cu rogatiuni, neci cu stavila de nuelle.

Scirile de la Versali'a si Paris urmédia a fi totu in contradictiune a sup'ra pretinseloru invingeri, cu tote acestea se pare ca ostasii comunei perdu d'in terenu si voru deveni acusi in mare strimtorare, daca, adeverindu-se scirea, ca Thiers ar fi respunzu prim'a rata de 500 milioane franci Prussianiloru, acesti-a in poterea capitulatiunii voru desiertá forturile spre media-nopte si resaritu de Paris, candu apoi ocupandu-le ostasii guvernului, acesti-a voru da lovitur'a de morte comunei, carea intre doue focuri, abié va mai poté resiste. Comun'a prevede acestu evenimentu fatalu pentru dins'a, si nu vomu gresi' daca credemu ca programulu ei (credeulu politicu) ce l'au publicatu mai de curendu, si-lu reproducemu si noi mai la valle, este rezultatulu prevaderii acelei eventualitati.

Declaratiunea Comunei Parisiane este ca marea turbida, undulatoria, frementata de tempestate, este inse plina de idei sublime, cari frementa omenimea d'in cele mai vechie tempuri pana in d'ele nostre. Filosofii, istoriografii si barbati politici se o citesca cu atentiune. Dins'a cuprinde unele d'in acelea acusatuni, cari in forulu romanu reprezentatii seracimeii (a plebei), Tribunii, le aruncau in faci'a Patriciiloru (aristocratiloru) lacomi de domnire; cuprinde pretensiuni, cari, toti cei ce iubescu omenimea, stau gat'a cu trupu cu sufletu a le apersá, dar' cuprinde si pareri, dorintie mistice, nechiare si posomorite. D'in acestu chaote inse are se esa lumin'a. Declaratiunea este unu meteoru de focu ce comun'a l'a aruncatu Francei si Europei, mai rainte de a disparé invinsa de ostasii guvernulu de Versali'a.

De pre malulu Muresiului,

in aprile 1871.

(Urmare.)

Diuariulu ingurescu (d'in Clusiu) „Magyar Polgár“ a carui-a Redatoru, ca unu adeveratu amicu alu poporului si viridice alu nedreptatiloru aristocratico-feudale, au publicatu nu numai datele privitorie la caus'a tofalenoru, ci totodata colectiune intréga de date scandalose despre monstrelulu justitiaru d'in Tergu-Muresiului. Asié intre altele in „M. P.“, Nro. 124 d'in 1869, se potu cetí urmatoriele dxe pré interesante: Br. Apor Károly scrise la ineputulu anului 1868 una brosiura de 2 côle despre asié numit'a „haereditas siculica“ si, pentru ca acesta scriere se ajunga mai cu graba la eunoscinti'a publicului, o alaturá la diuariulu „Székely Közlöny“ („nucus a non lucendo“) ca supplementu si o „spedul gratis in tote partile. „Hazánk“ luá acea brosiura la una critica in Nro. 73 d'in 1868, si se exprime in modulu urmatoriu: Editoriulu acestei brosiure nu se numera intre acei barbati, cari saruescu pre langa spiritulu articulu de lege d'in an. 1848, ca artic. de lege IV. (nesanctiunatu) (in 1848 pentru Transilvani'a, nu pote stá in contradicere cu art. de lege d'in Ungari'a d'in 1848. In vorbele de incheiare d'in brosiur'a lui Apor se afirma, ca elu s'anesuitu a fi de totu objectivu, si éca acum se radica velulu, ca tota brosiur'a lui nu a fostu de alta natura, decátu unu informatiune in processulu seu propriu, si in legatura cu asta una demonstratiune mica (impdenissima. Red.) in contr'a democratiei, care ar tindé a resturná tote, etc. (dar mai inainte de tote pre aristocritii feudali si pre monstree justitiaru. Red. urmédia acum vorbele de inchiare ale Redactiunii: „ar fi intr'adeveru bine, ca diet'a se subpuna processulu tofaleniloru unei revisiuni si se aplice legile in caus'a acest'a confor-

mu competentiei proprie in spiritulu legiloru d'in 1848.“

Contele L á z á r A l b e r t ataca pre acestu monsturu in „M. P.“, Nr. 123 si 130, pentru retienerea partii ereditarie si nu-i lasa omenia si onore de unu banatiu, fara ca elu se fi combatutu invinovatirile publicate de memoratulu conte. Deputatulu dietalu Alessandro Romanu se exprima in vorbirea sa d'in siedinti'a dietei (22. Novembre 1869), ca baronulu Apor in procederea sa urmédia doctrina lui Rozsa Sándor (unu talharu mare si renumitu vatafu de banditi d'in Ungari'a).

In „Pest. Lloyd“, Nr. 154 d'in 1868 — dice Lamberger R. d'in Vien'a, ca creditoru principalu plenipotentiatu in procesulu de crida nopciana, care — dupa afirmatiunea lui — s'a tereitu tempu indelungatu la judecatori'a comitatensa a Hunedorii si ca b. Apor a impedeatu delegatiunea judecatorésca ce se ceruse, care fapta ar fi venitu in fia-care statu la investigatiunea disciplinaria pentru abusulu constantiei de concursu. Lamberger fiesce: „pana a nu incheia' acésta scrisóre, gat'a fiindu a respunde pentru fia-care síru d'in ea, mi-iéu voia a me adressá cátra publiculu cetitoriu cu modest'a-mi intrebare: pana candu ore va mai merge starea asta abnormala a creditulu in Ungari'a?“

In „Hon“ — dupa „M. P.“, Nr. 145 an. 1869 — scrie intre altele veteranulu publicistu Ludvig: „caus'a tofalena ni revoca in minte asemenea episoda d'in Irlandi'a. Aici nu este intrebarea de drept'a seu de stanga, ci de umanitate, de dreptate si de esistentia patriei nostre mai multu. Noi neci nu potemu crede, ca referintiele nostre de posesiune, allodiali seu urbariali, se fia asié de incurcate, cátu, spre a casciga' dovedi clare, se nu fia alte mediu-loce, de cátu juramentulu unui omu interesatu.“

Totu in acea foia, sub titulu Aporiadák I. sunt si urmatóriele:

Apor, ca curatoru alu bar. Antonu Dioszegi, intentá in contr'a unui individu cu numele Sz. F. aretare criminala, infrandu cáte tote in acésta aretare.

In urm'a acestei aretari, br. Apor fú ascultatu protocollariter la judecatori'a, si totu odata pre bas'a aretarei facute despre adeverulu spuseloru sale si juratu. Dupa ace'a se introduse cercetarea. Si ce resultatu a datu acésta investigatiune? Acelu-a ca cele aduse inainte de Apor nu au fostu adeveruri ci scorniture, de aceea inculpatulu s'a declarat de nevinoratu si s'a eliberatu.

Acestu famosu presiedinte de tabla regésca se incercá in „Kolozsári Közlöny“, Nr. 134 si 135 d'in 1869, a nimici invinovatirile radicate in contra-i pre calea publicitatii, crediendu póte ca cu frasele sale va aduce publiculu in illusiune. Elu se escusá d'in capulu locului pentru intardiare cu absentia in cause familiare, dar': incidit in scylam qui vult evitare caribdim elu si-aprinsé numai paie in capu, dupa cum se va vedé mai la vale.

Mai incolo díse elu la inceputulu declaratiunei sale: „cu respingu suspitiunile marsiave si calumniile vile radicate in contr'a mea, cari se potura comite numai abusandu cu libertatea presei. Doreré, dar' referintiele nostre s'au desvoltatu pana acolo, cátu facia cu neinfrenarea presei, mane-poimane santieni'a legiloru nu va mai fi in stare se asigure neci person'a neci overea.“

Asculta lume si te mira, cum acestu omu, care a violatu si deonestatu totu-de un'a santieni'a legii, are fruntea de a se provocá acum la acésta santienia. Ce dauna ca legislatiunea nu a creatu una lege de pressa numai pentru br. Apor, carea se-lu fia scutitu de atacuri contr'a fapteloru lui, opuse legii si santei dreptati.

Danu acum in traducere credintiosa respunsulu dlui dr. Ratiu, publicatu in Nr. 143 d'in 1869 alu diuariulu „K. Közlöny“, care respunsu monstrulu nu se mai incerca a-lu opumná, ergo: qui tacet, consentire videtur.

D'in cerculu publicitatii. Presiedintele Tablei regesci d'in Tergu-Muresiului pasiesca in publicu in Nr. 134 si 135 ai diuariului „Kol. Közlöny“ cu una declaratiune, in care se incorda a-si apersá

*) Vedi Nr. trecutulu la „Federat.“

caus'a nedrepta d'in Tofaleu si a dá procederei sale una colore de umanitate.

Nobilulu baronu si-incepe aperia asié: cá cum mi-a placutu mie a terai caus'a lui d'in Tofaleu inaintea publicului, si a fortiá in acésta causa privata despre alu „meu si alu teu“ una opiniune ratecita prin foiele publice d'in intru si d'in afara, cum-cá elu a fortiatu essecutiunea celei mai nedrepte cause pre calea cea mai neomenósa.

Dle baronu! publiculu, inaintea carui-a judecáti stámu noi cu caus'a tofaléna, daca nu s'a convinsu inca despre nedreptatea acestei cause d'in cele impartesfte de mine si de foiele publice magiare, s'a potutu de deplinu convinge chiaru d'in declaratiunea de defendare a Dtale.

1) Domni'a-ta recunosci, cá Pataki János capetá in an. 1607 despre bunurile ereditarie si despre cele ce le posedea muerea, donatiune noua (nova donatio.)

D'in legile vechie scimu, cá donatiune noua deosebi atunci s'a essoperatu, candu donatiunea nu fu urmarita la tempulu seu de institutiune Trip. 11. 12. 2.

Donatiunea noua conditionéza essistintia donatiei, si asié dara Tofaleulu a fostu si inaintede 1607 unu satu donationalu.

2) Ereditatile secuiesci au fostu in sensulu constitutiunei siculice fidei comisse familiare, dar' cá bunulu Tofaleu nu a fostu ereditate secuiesca, a doveditu chiaru baronulu Apor prin affirmatiunea. cá famili'a Apor a cumperatu bunulu tofalénu in 1835 si, prin urmare, chiaru de aru fi fostu acestu bunu ore-candu de natura de ereditate siculica, a perdutu acea natura prin cumperare.

3. Tofalenii au platitu inainte de 1848 dupa sesiunile loru urbariale contributiune, si daca ar fi fostu bunulu d'in Tofaleu de natura de ereditate secuiesca, s'ar fi potutu scóte de sub contributiune in intielesulu ordinatiunei guberniale, Nr. 8447 1823, se intielege cá pre basea de documente legali, dar' ast'a nu s'a intemplat, fiindu cá lipseau documente legiuite despre aceea, cá bunulu d'in Tofaleu aru fi fostu de natura de ereditate siculica. Ce e dreptu, proprietariulu de atunci alu bunului d'in Tofaleu nu au fostu asié mare maiestru in scrierea documenteloru ca dlu baronu, dar' atunci neci lui nu i-ar fi succésu a face d'in unu bunu donationalu ereditate secuiesca.

4) In conscriptiunea urbariale ce s'a facutu in anulu 1819/20 stá: conscriptio possessionis Tofalvae urbarialis. Dupa acést'a urméza numele a 19 familie si urbarialitátele acelorua.

Cá otarulu s'a mesuratu in anulu 1841, pote fi adeveratu, dar' cá regularea satului si a otarului s'au intemplat prin intervenirea diregutoriei, baronulu sub decurgerea procesului nu a potutu dovedí. Daca ar' essiste atari documente, elu le ar' fi produsu de siguru.

Dar' d'in formul'a de juramentu se vede cá baronulu neci aceea nu scie, cá in care anu sa commassatu bunulu; cá-ci altmintrelea nu ar' fi juratu, cum-cá commassarea otarului s'a intemplat in an. 1842 séu 1843, si daca commassati'a s'ar fi facutu dupa lege, usioru ar' fi potutu luá dela oficiolatu documentele necesare, si acést'a cu atátu mai multu, fiindu cá sub decurgerea procesului acusatii au negatu comassati'a legiuita. Dar' cá ea nu a potutu fi conformu ordinatiuniloru, se vede d'in insu-si modulu comassatiunei: cá-ci satulu a constatu d'in 2 ronduri de ulitie, sírulu caseloru d'in josu, fiindu-cá erá pre siesu, l'a anectatu la locurile curtii d'impreuna cu cele mai bune pamanturi ce le aveáu tofaleonii atunci in posesiune.

Casele rupte d'in ulitia d'in josu a lasatu se se cladesca in curtile caseloru d'in ulitia d'in susu, asié cátu d'in fia-care curte de pre dealu au facutu cáte 2 si 3, si intre acelea au pusu tote casele d'in cealalta ulitia si au asediatu acolo pre ceialati iobagi, luandu mai diumetate d'in pamenturile cele mai bune ce le posedeau ei, au pretinsu inse lucru de robota in catátmea de mai inainte, dupa cum o facuse familiei br. Balintith, si tofaleonii l'au si implinitu pána in 1848 nestirbatu. Asemenea regulatiune oficiolatulu nu i-ar' fi concesu neci chiar' baronului Apor.

Br. Apor díce mai incolo, cá si-a commassatu bunulu si a facutu contracte de arenda cu intervenirea oficiolatului, ce dovedesce si impregiurarea, cá 7 díleri d'in Tofaleu, nefiindu indestulati cu conditiunile de arenda, au petitiunatu la oficiolatulu Muresiului pentru a se poté mutá, cea ce li s'a si concesu, si spre aplanarea pretensiuniloru reciproce, oficiolatulu a esmisu una comisiune.

Daca tofaleonii au fostu arendatori, de ce au cerutu licentia spre a se poté mutá? dar' arendatorii inca au fostu plebes adstricti inainte de 1848?

(Va urmá.)

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia dela 21. aprile, 1871.

Presiedintele Paulu Somssich deschide siedintia la 10 ore a. m. D'in partea guvernului sunt de facia ministrii: Balt. Horváth, Stef. Gorove si Teod. Pauler.

Dupa cetirea si verificarea procesului verbalu alu siedintiei precedente, presiedintele anuncia mai multe petitiuni, cari se trecu la comisiunea petitiunaria d'impreuna cu petitiunile presintate de deputatii Stef. Ányos si Gabr. Klementisz.

Georgiu Stratimirovics interpelleza pre ministrulu pentru aperia tieri in privintia mesurelu luate de guvernulu pentru a face se incete iritatiunea intre poporatiunea d'in comitatulu Fiume, causata prin recrutarea d'in estempu. — Interpellatiunea se va comunicá ministrului concerninte.

Ministrulu de justitia, Balt. Horváth, pune pre biuroulu cemerei articulu de lege sancionatu de Majestatea Sa, despre immultierea judecatoriloru la tribunalulu supremu. — Dupa publicare se tramite camerei magnatiloru.

Emericu Huszár presinta raportulu comisiunei centrale, despre conventiunile comerciale inchiaiate cu Ispania si Guatema'la, si despre mesurarea náiloru de mare. — Raporturile se voru tiparí si pune la ordinea dílei.

Dupa ace'a camer'a trece la ordinea dílei: pertraterea proiectului de lege despre stirpirea marascineloru. — Ladislau Szögyényi dechiera, cá comisiunea centrale a primitu in generala proiectulu de lege d'in cestiune, inse in detaiu l'a prelucratu mai cu totulu; dreptu-ace'a oratorele recomanda camerei acceptarea tectului comisiunei centrale de basa pentru desbaterea speciale. — Se primesce fára neci o observatiune.

La desbaterea speciile §-ii 1—8 se admitu parte cu, parte fára modificatiuni.

Relativu la §-ulu 9. Stanislaw Dęzśo voiesce a face una modificatiune, inse scirea respandita in camera despre sinuciderea deputatului Faulu Nyáry, produse una miscare si sensatiune atátu de mare, incátu presiedintele se vediu necessitatá a suspinde siedintia pre unu patrariu de ora. La redeschidere constata mórtea tragica a deputatului Paulu Nyáry.

Iosifu Iusth irvita, cu voce tremuranda si cu ochii plini de lacrime, pre presiedintele a amená discutiunea pre siedintia venitoria, 22. aprile. (Aprobare generale.)

Siedintia se inchiaia la 12 óre m.

Siedintia dela 22. mart. 1871.

Presiedinte: Paulu Somssich. Pre bancele ministeriali: Teodoru Pauler, Balt. Horváth, Vilh. Tóth, Ios. Szlávý si Stef. Gorove.

Dupa verificarea procesului verbalu alu siedintiei trecute, presiedintele propune ca camer'a se-si esprime protocolaru condolintia sa despe mórtea deputatului Nyáry. (Aprobare generale.) Dupa ace'a invita pre deputati a se presintá domineca, in 23. c., la 3 1/2 ore dupa media-di, in sal'a siedintieloru, pentru ca se participe in corpore la ceremoniele funebrale, ce voru avé locu la 4 ore d. m. in beseric'a reformata d'in Pesta. (Aprobare generale.) In fine propune, ca camer'a se fa representata prin una deputatiune si la immormentarea d'in Nyáregyháza, unde se voru transportá remasftiele panentesci ale defunctului, si pentru scopulu acestu-a numesce 32 deputati. (Aprobare viua.)

Deputatulu Ladislau Berzenczey incunoscintieza camer'a prin una epistola scurta, cá si-depune mandatulu. — Se va publicá alegere noua in cerculu respectivu.

Dupa ace'a deputatii Lad. Kovács, Carolu Stoll si Ios. Késmárky presinta mai multe petitiuni, cari se trecu la comisiunea petitiunaria.

Mihailu Tánics interpelleza guvernulu in privintia consiliului de edificare d'in Bud'a-Pest'a. — Interpellatiunea se va comunicá guvernului.

Presiedintele spune, cá d'in comisiunea verificatoria lipsesce unu membru; dreptu-ace'a invita camer'a a se intruni martiu (25. apr.), pentru ca se completeza comisiunea numita. — Se decide.

Ministrulu justitiei, Balt. Horváth, presinta articulu de lege sancionatu de Majestatea Sa, despre creditulu suplementariu pentru administratiunea provisoria d'in Fiume. Dupa publicare se tramite camerei magnatiloru, totu spre scopulu acestu-a. — Dupa ace'a pune pre biuroulu camerei conventiunea consulara inchiaia cu statele unite. Se va tiparí si tramite la sectiuni.

Ministrulu de culte si instructiune publica, Teodoru Pauler, respundendu la interpellatiunea deputatului Iuliu Schvartz, facta cu privire la publicarea dogmei de infallibilitate in nai multe diecese d'in tiera, díce cá guvernulu si-tiene de detorintia a sustiené nevatematu placetulu regescu. — Relativu la interpellatiunile deputatiloru Colomanu Ghyczy si c. Ferdinandu Zichy, facute in privintia autonomiei beserice catolice-magiare, oratorele raspunde, cá guvernulu va substerne statutulu organicu ala catoliciloru magiari camerei spre aprobare, si cá pána atunci nu va iertá puprea acelu-a in lucrare.

Interpellantii sunt muláumiti cu respunsurile ministrului, si camer'a ié actu despre ele.

Trecundu-se la ordinea dílei se cetesce a trei-a-ora si

primesce definitivu proiectulu de lege despre construirea cálii ferate Eperiesu-Tarnovu. Se va tramite camerei magnatiloru spre pertratere.

Urmeze continuarea desbaterei speciale a sup'ra proiectului de lege despre stirpirea marascineloru, si se admite intregu; de asemenea se primesce, pána la paragrafulu ultimu, si proiectulu de lege despre commassarea si segregarea in Transilvani'a.

Presiedintele incunoscintieza camer'a, cá a primitu una epistola de la ministrulu-presiedinte, c. Iuliu Andrassy, prin care i areta, cá Majestatea Sa a conchiamatu delegatiunile imperiului in Vien'a, pre 22. maiu. — La propunerea lui Franciscu Déák, epistola d'in cestiune se va tiparí si pune la ordinea dílei.

Ministrulu Horváth pune pre biuroulu camerei statutele institutului ungurescu de creditu fonciariu. — Se voru tiparí si distribuf.

Siedintia se inchiaia la 2 ore d. m.

Sinodulu archi-diecesanu romanu greco-orientalu

d'in anulu 1871.

Domineca, in 3. aprile a. c., dupa seversirea St. Liturgie in Beseric'a nóstra d'in cetate, impreunata cu chiamarea santului spiritulu, la 11 1/2 óre inainte de media-di, membrii sinodului se adunara in sal'a seminarului archi-diecesanu. De aci se duse o deputatiune se invite pre Pré Santia Sa archi-episcopulu Andreiu Bar. de Siagun'a la sinodu. Aci venindu, Pré Sautia Sa fu primitu cu viue si insuflétte aclamatiuni de „se tráiesca,“ ocupa presidiulu si deschide sesiunea de facia cu urmatóriele cavinte:

„Fiindu-cá D-vostra in cualitate de deputati ai clerului si poporului credinciosu d'in archi-dieces'a nostra ardéléna v'ati infaciatu in poterea mandatelu, ce le posedeti, la acestu sinodu archi-diecesanu, ce are a se celebrá in totu anulu, dupa sunetulu statului organicu alu Metropoliei nóstre, si a se incepe in Domineca Tomei; pentru aceea cu bucuria ve vedu aci adunati, dicundu-vi: bine ati venit, pof-tindu-vi succesulu celu mai manosu in afacerile sinodului presentu, ceea ce se va ajunge, daca veti correspunde celoru prescise in statutulu organicu cu conscientiositate corecta, si censecintia buna si naturale.

De prisosu este a espune problemele acestui sinodu, de-ora-ce acum este anulu, candu despre acele amu peroratu mai pre largu si cutediú a díce, cá cele in midilocu aduse acolo de mine in privintia problemelu unui sinodu anualu archi-diecesanu, Vi sunt in próspeta memoria, de aceea pre langa acestea putiene cuvinte dechiaru sinodulu archi-diecesanu, prescisu pre Domineca Tomei in anulu 1871, de deschisu.“

Dupa acést'a se alegu notarii prov. d'in acei-a-si membri, cari fure anulu trecut si adeca: Prot. I. Popescu Prot. I. Galu, I. Mesota, M. Branisce, I. Tecóntia si I. Popa; constatandu-se cá membrii nu facu majoritatea absoluta ceruta de regulamentu, se statoresce siedintia urmatoria pre Luni, 5 aprile, la 10 óre.

Siedintia a II, tienuta luni in 5. aprile.

Se face apelu nominalu si se afla cá sunt membri de ajunsu pentru a aduce concluse valide.

Se decide ca notarii d'in anulu trecut se fia si acum definitivi.

Se presintara unele escusari pentru absentarea unoru deputati dela sesiunea presentu. Apoi se decide ca comisiunile d'in anulu trecut se remana si pentru sesiunea presentu. In fine P. Vicariu archiepiscopescu, N. Popa asterne sinodului raportele consistoriului, cu cari acestu-a fu insarcinatu parte de sinodulu d'in anulu trecut, parte de congressu. Mai antáiu vine raportulu averei archidiecesi si bugetulu, cari, dupa unele desluciri, se predáu comisiunei bugetarie respective. Vine raportulu despre imbunetátiunea stárei clerului, carele éra se predáu comisiunei respective. Venindu rondulu la cele ce privesce arondarea cercuriloru electorali, dep. Bolog a propune ca langa obiectulu acestu-a se se ié in pertractare de comisiunea respectiva si arondarea protopresbiteratelu; pentru o mai buna trátare a obiectului inse se se completeze comisiunea pána la 40 membri. Dep. Macelariu vré se indeplinesca completarea comisiunei prin aceea, cá se ié parte si ceialti membri la desbaterile comisiunei. Dep. Popa spune cá propunerea acést'a a facutu-o anulu trecut Rosiescu, dara atunci nu s'a primitu; d'insulu inca e pentru acést'a, daca membrii sunt de ajunsu.

Pré Santia Sa Presiedintele trage atentiunea sinodului a sup'ra impregiurarei, cá arondarea cercuriloru electorali si arondarea protopresbiteratelu sunt de nature diferite. D'in map'a, carea a fostu datu-o presied. comisiunei, membrii s'au potutu convinge, cá impregiurárele topografice sunt varie; unu punctu de manecare trebuie se alba comisiunea si sinodulu la tier'a Barsel, altulu in Secuime si altulu in partile M. Osiorheului, si asié mai departe pána in Chioru. — Pre unele locuri locuitorimea crestiniloru nostri e mai compacta, pre altele locuri mai rara si asié fiindu-cá pentru cercurile electorali avemu norme in statutu, dela care nu se pote face abatere; si fiindu

ca pentru administratiune era-si trebuie să ne orientăm după trebuințele noastre, d'in punctului de vedere practic rezultat, ca altu-feliu trebuie considerata arondarea cercurilor electorali, si altu-feliu arondarea protopresbiteratelor.

In urm'a acestei desluciri, dep. Bologa si-retrage par-ta a doua a propunerii sale.

Se continua aducerea raportelor d'in partea dep. Popea, vicariu arhiepiscopesc. La rōndu vine celu pentru procedur'a disciplinaria.

Dep. B o l o g a propune o comisiune, carea se primesce in principiu, si apoi se continua cu raportulu regulare parohielor, care d'impreuna cu unulu ce privesce conventiunea episcopēsa si tacs'a sidociale se tramitu la comisiunea respectiva. Mai vine conspectulu facutu de cātra fiscalulu consistoriale, Dr. Ioanu Borcea, despre processele pendintii, privitorie la averea Archiepiscopiei si, in fine, o suplica asternuta de cātra comitetulu protopresbiteralu alu Mercurei cātra Ven. consistoriu archi-diecesanu, ca d. fostu protopresbiteru alu acelu-a-si tractu si de presentu asseseru consistoriale, Petru Bodila, sē mai pota administrā tractulu protopresbiteralu amintitu pāna la sinodulu (de facia) archi-diecesanu. După unele desbateri d'in partea mai multor membri, cari sunt contr'a părții formali a procederei comitetului protopresbiteralu, se cetesce suplic'a si se decide a se predā comisiunei petitiunarie.

Siedintia se suspende pre 1/4 ora pentru intielegerea asupr'a celor ce au sē se alēga in comisiunea privitoria la procedur'a disciplinaria.

La redeschidere, presidiulu se concrede dlui vicariu archi-episcopescu Popea, si se alegu membrii urmatori: Nicolau Popea, Zachari'a Boiu, Iacobi Bologa, Elia Macelariu, Petru Nemesiu, Ioanu Popa.

Se mai intregescu unele comisiuni si apoi se decide siedintia urmatoria pre Marti, 6 aprile, la 11 ore inainte de media-di.

Siedintia III, tienuta Marti, in 6. aprile, inceputa la 11 ore a. m. Presidinte: P. vicariu archi-episcopescu N. Popea. După cetirea si autenticarea protocolului se presenta de cātra presidiu: raportulu senatului scolasticu, carele se transpune comisiunei scolastice: carti'a d. Basiliu Puposiu, prin carea resignēza la postulu de assesoru consistoriale, la care fu alesu in sesiunea anului trecut; — petitiunile P. P. Assori consist. Petru Bodila si Zachari'a Boiu pentru a fi lasati si mai daparte in parohiele respective, in cari functiunara mai inainte — se transpunu la comis. petitiunaria; nisce propuneri cu referintia la imbunetatearea starei materiale a clerului d'in părțile Abrudului si Chiorului se transpunu la comisiunea respectiva; cererea dep. Cosmutia pentru concediu pre sesiunea presenta se iē spre sciintia; unu protestu dela nisce comune d'in părțile Cricăului se dau la comis. petitiunaria; credentialele dep. Demetriu Moldovanu se transpunu la comisiunea verificatoria. După tōte aceste, dep. I. Popescu presenta unu memorandu dela Idicelu, pentru imbunetatearea sortii clerului.

Comisiunea verifica pre deputati: I. Paraschivu, I. Bodila si Gerasimu Candrea. Comisiunea respectiva a aflatu unele formalități neimplinite in protocoalele de alegere, in esentia alegerile inuse s'au aflatu valide.

Vine la rōndu comisiunea petitiunaria. Referinte: dep. Dr. Petco.

Mai antāiu vine la rōndu petitiunea sinodului parochialu d'in Campeni, in privintia organizarii parohiei de acolo si a aplicarii capelanului protopresbiterale de capelanu in acea parochia. Comisiunea inuse areta cā pentru o decidere meritoria definitiva trebuie cautate ante-actele privitorie la cestiunea acēst'a, ceea ce se si primesce d'in partea sinodului. Totu asiē se primesce, la recomandarea comisiunei, transpuerea petitiunilor d'in Mateiasiu si Bogat'a, de a se incorporā la protopresbiteratulu Cohalmului, la comisiunea pentru arondarea protopresbiteratelor.

Acum vine petitiunea comitetului protopresbiterale alu tractului Mercurei de a se lasā fostulu protopresbiteru, actualele assesoru consistoriale Petru Bodila, in administratiunea tractului pāna la acestu sinodu. Comisiunea face urmatori'a propunere: „Sinodulu archi-diecesanu sē-si esprime parerea sa de reu cum-cā conclusulu sinodului d'in 1870, p. 47 lit. a. d'in siedintia a VI., nu s'a satisfacutu si considerandu-se cum-cā cererea comitetului protopresbiteralu, de a remanē administratiunea protopresbiteratului Mercurei pāna la sinodulu fiitoriu, care este acestu-a, in manile fostului protopresbiteru si acum as. consist. Petru Bodila, de facto s'a implinitu, asiē sē se indrumeze venerabilulu consistoriu besericescu, ca in tempulu celu mai scurtu sē iē mesurile necesarie pentru ocuparea postului de protopr. alu Mercurei.

Contr'a acestei propuneri se scola

dep. I. Popa, si, după o introducere scurta, face urmatori'a contr'a-propunere: I. Sē se votiseze espressionu de nemultimire intregului consistoriu archi-diecesanu, cā-ci s'a declarat de incompetente a decide despre petitiunea comitetului protopresbiteralu alu Mercurei. II. Sē se provoce d. protopopu Bodila prin maritulu consistoriu archi-diecesanu, ca tōte venitele trase d'in administratur'a protopresbiteratului Mercurei d'in tempulu, in care s'a demandatu de maritulu consistoriu escrierea de concursu pentru alegerea

de protopresbiteru in acelu tractu, la nou'a escriere de concursu sē le jertfēsa pentru infiintarea unui fondu protopresbiteralu alu tractului Mercurea, si in casu candu n'ar face-o de voia buna sē se restringa la acēst'a.

Presedintele (Popea) deslucese, carea a fostu procederea evsistoriului facia cu conclusulu de mai susu. Areta cā a provocatu pre cei alesi in consistoriu, daca se invoiescu a primī posturile ce li le-a incredintiatu sinodulu si daca voiescu a renuciā de deregutoriele ce le au si cari in urm'a conclusului sinodale nu sunt compatibile cu postulu de assesoru consistoriale. Dechiarandu-se cā primescu postulu de assesoru pre langa conditiunile puse, s'a si dispus cele de lipsa pentru intregirea vacantelor locuri in tracturile Sabiului II. Nocrigului si Mercurei; inuse numai cele două d'antāiu au coresponsu dispușetiunilor acestorua. Comitetulu protopresbiteralu d'in motivele aduse inainte se adresēza la sinodu pentru administrarea si mai departe a tractului de fostulu protopresbiteru.

Dr. Glodariu afa cā lucrulu, fiindu-cā tratēza de persōne, e delicatu, cu tōte aceste nu ambla multu ca pisic'a in giurulu pasatului, ci si-va bagā numai de cātu ghiarele in elu si asiē spune, cā consistoriulu nu trebuia sē lase nepusu in lucrare conclusulu sinodale. Partinesce propunerea dep. Popa.

Dep. Metianu face o noua propunere: „Consistoriulu archi-diecesanu sē se indrumeze a esecutā conclusulu sinodului archi-diecesanu d'in 1870 sub p. 37, relativu la alegerea si immultirea statiunei protopresbiterali d'in protopresbiteratulu Mercurei cātu mai curndu, indrumandu-se totu odata a dā resolutiune negativu la cererea comitetului protopresbiterale alu Mercurei.“

Acēst'a fu spriginita de dep. Servianu Popoviciu.

Dep. Nemesiu e pentru propunerea comisiunei, inuse pretinde cā cuvintele: „de facto s'a implinitu“ sē remana afara si sē se inlocuiescu cu: „nu se afa conformu conclusului susu mentionatu.“

Dep. Macelariu spriginesce propunerea acēst'a; asemenea Gaetanu face o propunere ce sēmena cu a lui Metianu; era dep. Candrea spriginesce propunerea comisiunei.

Popa si mai recomanda odata propunerile sale si apoi se punu tōte la votare. Mai antāiu se cetescu tōte, apoi vine sē se voteze asupr'a celei a lui Popa si nu se primesce; asemenea se intempla cu a lui Metianu si Nemesiu, si se primesce, după contra-proba a comisiunei ea conclusu.

Siedintia IV, tienuta mercuri, in 7. aprile a. c. sub presidiu P. Vicariu Popea.

D'in partea presidiului se prezinta: o remonstratiune a unei fractiuni de alegatori d'in cerculu XIII contr'a dep. G. Candrea, care remonstratiune inuse se va pune ad acta, de ora-ce numitulu e verificatu; insciintierea dep. Iovu Popu cā este bolnavu — care se iē spre sciintia; asemenea insciintierea d'in partea dep. V. Rosiescu, care era-si se iē spre sciintia; o petitiune a unoru comune d'in părțile Lapusului-ungurescu, prin care ceru esoperarea recascigării obligatiunilor lor de statu dela partea unita, — se predā comisiunei petitiunarie.

Dep. I. Popa propune, pentru ca sē nu se vateme proportiunea deputatilor mireni si pretiesci, in loculu chirotonitului preotu dep. alu cercului alu XIV, N. Cristea, sē se insarcineze consistoriulu a ordinā alta alegere. Propunerea se spriginesce si la tempu se va pune la ordinea dfilei. Metianu, ca referinte alu comisiunei pentru imbunetatearea stării materiale a clerului, cetesce referatulu. La desbaterea generala Popescu observa, cā ar' mai avē ce-va de adausu si asiē si-reserva dreptulu a-lu face la loculu seu, la desbaterea speciale.

La desbaterea speciale se incinge multa si lunga disputa despre specificarea oficiloru besericesci, pāna in fine, la propunerea lui Macelariu, se decide sē se dca venite stolaru sigure. I. Branu de Lemeni pledeza pentru operatulu comisiunei, pasindu contr'a espressioniloru de substitutiune dise de Glodariu si Macelariu de unele functiuni bisericesci, cari sunt eflusulu religiosității.

I. Popa propune inchiderea desbaterei si nu se primesce.

Se continua desbaterea speciale, punctu de punctu. La finea siedintiei se verifica dep. Dimitriu Moldovanu si se statoresce siedintia urmatoria pre mane la 9 ore a. m.

Dupa „Telegr. Rom.“

Program'a comunei parisiane.

Comun'a parisiana, voindu a chiarificā omenimea despre intentiunile sale, respective ale insurgentiloru, si a precisā caracterulu rescolei parisiane de la 18. martiu a. c., publica in foi'a oficiale credeulu politicu sēu program'a pretensiuniloru si a dorintielor populardunii d'in Parisu; program'a, pentru care omora frate pre frate, fiulu pre tata si tatalu pre fiu. Sē vedema deci si noi schitiele principale ale acestei frumoșe, dar' fatale programe, mai inainte de a vedē mōrtea comunei, care se accepta pre tota dīu'a:

„Parisulu cere recunoscerea si consolidarea republicei, autonomi'a absoluta a comunei pentru tota Franci'a asiē, incātu fia-carui cetatienu franceșu sē i se assecuru in-

tregitatea drepturiloru sale, cā omu, cā cetatienu si cā lucratoriu. Drepturile comunei sunt: Stabilirea bugetului comunalu, alu perceptiuniloru si erogatiuniloru; stabilirea si impartirea contributiunii si a impositelor; inspectiunea a supr'a politiei interne si a instructiunii publice; administrarea averei comunale; instalarea functiuniloru magistratuali si comunali prin alegere sēu concureu publicu, precum si dreptulu inalienabilu, de a-i inspectiunā si a-i depune; assecurarea absoluta a libertatii individuale, a libertatii consciintiei si a lucrului; participarea toturor cetatieniloru la afacerile comunei prin manifestarea libera a cūgetelor lor; libertatea de a-si aperā interesele si assecurarea pentru aceste drepturi, dandu-se numai comunei dreptulu, de a veghiā a supr'a intrebuintiarei libere si adeverate a dreptului de intrunire si a libertatii de pressa. Mai departe ceremu organizatiunea aperei cetatii si a gardei natiunale, carea si-alege ins'a-si conducatoriul sei si numai ea singura are sē veghieze a supr'a sustinerii ordinei in cetate.

„Parisulu nu cere alte garantii pentru interesele sale, decātu ca guvernulu centralu, care are sē consiste d'in reprezentantii comunelor federate, sē assecuru realizarea si esecutarea principiiloru susu-mentionate.

„Revolutiunea comunale de la 18 martiu incepe una era noua pentru politica si sciintia. Ea este capetulu timpulu vechiu alu clerului, militarismului, oficialiloru, alu esplotării tieriei, alu dfileloru de agio, de monopolu si privilegie, caroru-a proletariatul are sē li multiimesca servitutea si una parte a nenorocirii sale. Lupt'a intre Parisu si Versali'a este una lupta, carea nu se pote finī prin compromissu illusoriu, dar' finitulu nu pote fi dubiu. Victori'a va fi a ideei si a dreptului.

„Apelāmu la Franci'a, carea sē scia, cā Parisulu inarmatu desvolta inca atāt'a linisce si virtute, in cātu sē sustiena ordinea cu energia si entusiasm; cā Parisulu, care a apucatu armele d'in iubire cātra libertate si pentru glori'a comunelor, se sacrifica cu convictiune si eroism. Dē ceriulu, cā Franci'a sē puna capetu acestui cruntu conflictu. Franci'a singura pote sē desarmeze Versali'a prin solemn'a manifestare a vointiei sale irresistibile. Dechiare-se ea solidaria cu nesuintele nostre in lupt'a, care se va poté finī numai cu triumfulu comunei, sēu cu pierrea Parisului. Noi inuse, cetatieni ai Parisului, noi avem misiunea de a finī revolutiunea moderna, carea este cea mai infricosiata si mai aduncu tajatorie d'intre tōte revolutiunile, cari le cunosc istori'a. Noi avem misiunea, de a ne luptā si de a invinge.“

Correspondintia particularia a „Federationei.“

Turin, 16/4 aprile 1871.

Pre candu unele diuarie austro-magiare aruncāu celea mai injurioșe calumnie a supr'a Romaniloru, pre candu unii Romani denaturati se facu ecoulu aceloru injurie, unu diuaru italianu radica manus'a aruncata Romaniloru in facia de cātra „Noua Pressa Libera“ d'in Vien'a si sustiene pre acēst'a parasita fiica latina ce voiesce sē se constituēscā in natiune. In num. 48 „L'illustrazione Popolare“ consacra unu articlu Romaniloru si publica doue costume romanesci.

„Romani'a — dice citatulu diuaru — atrage atentiunea Europei; Romanii cei-a nu sciu sē stēe linisciti; este interesantu ca sē cunoscemu datinele lor, si noi asta-di publicāmu doue costume.

Trei elemente diferite, derivate probabilminte d'in acelu-si trunchiu, Traci (d'in cari Dacii nu erau de cātu unu tribu), Gali si Italiani uniti prin varie cercustări pre acelu-si pamentu, sub presiunea unoru poteri straine si, favorisate de una afinitate naturale, se contopira intr'o singura natiune: atare natiune se numesce pre sine insa-si romana, si strainii incependu d'in evulu mediu o numescu valaca. Romanii d'in secululu alu 6. alu erei nostre, de-si fure separati de restulu rassei latine, totu-si conservara caracterulu lor latinu, traditiunile poporului suveranu si unu restu d'in aceea cultura romana, pre care d'insii cercara pururea de a o mantienē viua la suflarea celei moderne. Dorinti'a perpetua a Romaniloru fu aceea ca ei sē fia avangard'a lunei latine in Oriinte. Pre langa totu prestigiulu a totu-potintiei rusesce de odinora, ei nu estara de la 48 incoce de a desfide pre Rusi'a, chiaru cu pericululu de a fi sdrobotiti. — De la unu timpu Romanii fure redusi in nelucrare prin forti'a unoru triste cercustări, totu-si trecutul lor pentru aceea nu e mai putienu gloriosu. Inundati de una mare de popore straine, ei reesfra totu-de-un'a invingatori. Combatura contra Greciloru imperiului de josu, contra Rusiloru, Unguriloru, Tatariloru si Poleciloru, si reputatiunea lor fu mare in aceea epoca de sange; si candu sosira Turcii, afara in Romani adversari infricosiati. Pre timpulu acestei ultime invasiuni, Principatele Moldov'as si Valachi'a, singure remase nedependinti, fure mai multu decātu ori care alta ante murlu crestinetatii (l'antemurale della cristianità). Turcii erau in Ungari'a, pre candu Romanii erau inca nedependinti; armele turcesci nu i-au potuta cuceri nici una-data, ci d'insii spontaneaminte se pusera sub protectiunea Sublimei Porte. — La inceputulu secului XVIII. Petru celu mare sosi in Iasi pentru ca sē solice aliati'a principelui Moldovei contra

Turciloru. — Romanii de atunci nu mai jucara unu adeveratu rolu politicu, cu tote aceste ei forméza pururea chiai'a Oriintului. Ori cine voi sè domnesca imperiulu turcescu a trebuitu sè se radieme pre Romani'a. Luptele Austriei si ale Rusiei pâna la 1828, confirma asertiunea noastra. In seclulu trecut Catarin'a si Iosifu alu 2. se pregateu sè invasionsze Turci'a, si fia-care se nesuia ca sè atraga pre Romani prin promisiuni. Catarin'a hata monete cu efigi'a Daciei si a regelui Potemchinu, Iosifu alu douilea, trecundu prin Transilvani'a, aduce aminte Romaniloru :

Imperator Romanorum sum.

Importanti'a Romaniloru in Oriente nu deriva numai d'in numerulu lor, fiindu 10—12 milioane, ci mai alesu fiindu-cà sunt poporul celu mai omogenu prin limba, religione si aspiratiuni, si unitu prin sange si anima cu rasi'a latina; ei traiescu d'in cultur'a lor si, pre langa tota indiferenti'a fratiloru d'in occidentate, ei tragu o fortia mare d'in acésta afinite. Credinti'a lor in venitoriulu si reconstituirea Romaniei e nestramutata. Insa-si positiunea geografica ni areta chiariminte importanti'a tieri. Romanii ocupa tier'a cuprinsa intre Tis'a, Dnistru, Marea-Négra si Dunare; ocupa impreuna cu Bulgarii malulu dreptu alu acestui riu, ei strabatu pâna in Macedoni'a si in Tesali'a, formandu aci cam unu milionu de locuitori. — Romani'a, séu Daci'a lui Traianu, situata pre malulu stangu alu Danubiului, e tier'a cea mai mamnifica a Europei; avuta de tote speciele de producte, ea alimentéza Viena si Constantinopolulu. Ea cu Rusi'a aprovizionéza Greci'a si tieriele de pre malurile Adriaticei, si in piatile Europei rivaliséza cu Egiptulu si Americ'a. Ea e Edenulu Oriintului, si de la Viena pâna la Constantinopolu, d'in Petruburg pâna in Aten'a, toti cai viséza norocu, mergu a-lu cercá in Romani'a. Romani'a, incungurata de riuri mari si Marea-Négra, percursa de o multime de torinti, traversata diagonalmente de Carpati (carii fiindu plini de avulte, forméza de odata fortaretie neespumabile) se pune in comunicatiune cu Europ'a centrale prin celu mai mare riu alu seu, cu restulu lumei prin Marea-Négra. — In posesiunea gureloru Dunarii cari i dau parte egale, cu Dardanelele la destinele Oriintului, Romani'a e un'a d'in celea mai frumose tieri ale Europei si are celu mai bunu venitoriu.

Acestea consideratiuni punu Romani'a in capulu revolutiunii Oriintului: prin urmare, nu Constantinopolulu, nici Aten'a, ci Bucurescii e capital'a acestei civilizatiuni.*

Horia.

Ighiu, in 18. Aprile 1871.

De multu se acceptá in tractulu Albei-Julie ocuparea oficiului protopopescu prin unu individuu nu numai bine cualificatu, ci totu-odata activu si zelosu intru implinirea oficiului seu. Erá intru adeveru tempulu supremu, cá in acestu tractu sè se intruduca nescari reforme salutare, sè se regulede una multime de afaceri pre terenulu intereselor nostre besericesci si scolastice, in scurtu, sè se descepte odata si acestu tractu d'in langed'a stare, in care caduse de unu tempu indelungatu.

Sè credemu cá a sositu si tempulu acestor'a. Dupa abdicarea fostului protopopu, D. A. Popu, amu salutatuu cu bucuria restaurarea definitiva a oficiului acestu-a in person'a D. Gregoriu Elechesiu. Indata la inceputulu activitatii sale, Dsa manifestá cea mai mare sollicitudine pentru organizarea afaceriloru acestui tractu.

Pre la capetulu lunei trecute intraprinse visitatiune canonice, spre a se convinge in persona despre lipsele si defectele de cari suferu un'a séu alta parocia.

Nu voiu espune aici tote acele dispunetii, cari tientescu la promoverea binelui nostru besericescu, ci voiu atinge cu deosebire cestiunea vitala care trebuie sè ne preocupe mai multu, intelegu cestiunea scoleloru nostre populare. Adevérata bucuria a cuprinsu animele toturoru vedindu, cá intre problemele ce si-a propusu D. protopopu a resolve in comunele besericesci, este cu distinctiune invetiamentulu poporalu. Acestu-a devenise acum, cu pucine exceptiuni, in stare forte trista. Nu este intentiunea mea a trage la indoiela prin acésta activitatea si energi'a multoru-a d'intre fratii prenti, inse este unu lucru constatatu, cá de multe-ori aceste nu ajungu a invinge tote dificultatile câte se lungescu in calea nesuintelor nostre. Nu potu dar' a nu dá expresiune sentimentelor nostre de perfecta indestabilire facia cu viulu interesu care-lu desvolta D. protop. in caus'a scole.

In cursulu visitatiunei sale, D. protopopu binevoí a cercetá si Comuna nostra besericesca. Dupa comunicarea mai multoru ordinatii, intre cari merita a se memorá infintiarea sinodeloru parochiali, care institutiune a fostu uitata de totu încátu omenii nece ideea nu mai aveau despre ea; se dispuse convocarea senatului scol. si a mai multoru parochiani. Inainte de tote s'a luat in considerare ratiociniulu besericescu, care cu pucine observatiuni aprobandu-se, s'a trecut la revisiunea socoteleloru fondului scolasticu. Acéstu lucru erá de natura atátu de delicata, încátu pretindeá forte mare precautiune si preste tote paciintia rara, cá-ci nefacunduse ratiociniulu de mai multi ani d'in culp'a unoru individi

renitenti, acésta afacere devenise in stadiulu unei confusiuni complete. Ci multumita tactului finu si moderatiunei esemplarie a D. protop., carea-lu caracterizeza, facea s'a compusu pre cátu se pote mai bine. Dupa terminarea acestoru-a D. protop. avu bunetatea a indreptá câte-va cuvinte caldurose si pline de invetiatura cátra poporu, indembandu-lu la ajutorarea si sustinerea scolei. Mare este influenti'a ce inasemene impregiurári se pote eserce a supr'a preceperii poporului, si cu deosebire a supr'a prejudetiloru de cari este dominatu. Candu autoritatea besericesca mai innalta vine a confirmá cu tota solemnitatea procederea parocului, candu se sustiene cu tota puterea invetiatur'a propagata de acelu-a, si candu se constringe poporul la implinirea sacrului seu obligamentu, atunci caus'a scolara casciga in ochii lui importantia cu multu mai mare, si elu se petruunde d'in ce in ce mai tare despre detorintiele sale.

Unde a strabatutu cátu de pucinu radi'a luminei si a desceptarei la anim'a poporului, acolo a produsu in scurtu tempu rezultatele cele mai imbucuratorie. Seiu comune cari numai prin colecte in bani séu naturalie au formatu fonduri, cari pre langa manipulasiunea consciintiosa si buna, li-a servitu nu numai spre radicarea ci si dotarea scoleloru.

In fine, D. protop. mai binevoí a visitá beserica si scola, cari se afla langa-olalta. Aici me sentiu detoriu a permite o scurta observatiune; Romanii d'in opidulu Ighiu sunt de doue confessiuni, si acesta impregiurare aduse cu sine ca, nepotendu-se nece odata uní la actiune comuna, sè suferu mai multu tempu necesitatea celui mai neaperratu mediu-locu spre cultur'a scolei. Dupa mai multe consultári, credintiosii de confessiunea gr. c. decisera a infintia cu ori-ce gerfa una scola confessiunala, si si pâna atunci sè se inchirize localitate acomodata pentru scola. Viedindu fratii gr. or. zelulu si resolutiunea confratiloru lor, mai multi individi d'intre d'insii venira la ide'a nobila si demna de lauda, cá sè spriginesca si d'insii acesta intraprinde salutaru si sè conlucre pentru realizarea acelei-a. Estu-modu s'a paralisatu intentiunea acelu-a, cari aru fi mai doritu a tiené poporul in ignorantia perpetua, decátu a lucrá in unire si solidaritate pentru unu scopu salutaru.

Dupa acésta abatere, sè reluámu firulu obiectului ce voimu a tratá. In scola ne acceptá docentele cu pruncii; fiindu avisatu despre cercetarea scolei. D. protop. dispuse a se ascultá pruncii d'in obiectele propuse, dupa care urmara vre-o doue canturi nationale. Atátu respunsurile cele precise ale scolariiloru, cátu si armoni'a nationala fecera impresiune forte placuta in ascultatori, cari se pareau a se entusiasma forte multu de folosulu instructiunii.

Mai inainte de a inchiaá aceste siruri, fia-mi permis a memorá, cá intre alte agende ale D. protop. am viedutu cu mare placere si infintiarea agentureloru comunale pentru asociatiunea nostra transilvana. Éca in scurtu momentele cari m'au indemnatu a comunicá incetarea tanguiriloru d'in tractulu Albei-Julie. Fia, cá sub asemene auspicii, sè ne vedemu implenite cele ma frumose dorintie cu respectu la desceptarea si luminarea poporului nostru. I. C. parocu.*

VARIETATI.

*(Fraternisare neesplicabile.) Diariulu „Tagespresse“ d'in Viena se comunicá d'in Brasiovu pre cale telegrafica, cá acolo a avutu locu, in 22 aprile, una demonstratiune mare politica si una serbare de infratire intre Unguri si Romani, la care serbare au participatu 1500 de persone. Conductulu fu salutatuu de poporatiune cu mare bucuria. La toaste s'a primitu cu entusiasmu ideea unei Austrie mare si tare. — Betran'a nostra sora „Gazeta“, vorbindu despre pregatirile la ore-care fraternisare, ni spune numai, cá romanii dorescu d'in sudetu a traf in cea mai buna armonia si fratetate cu coluocitorii loru de alte limbe, daca acesti-a voru a se desbraca de ori-ce suprematia politica in favorea acestei armonie. Remane, cá si d'in partea celorualte limbe sè se dovedesca in fapta cá nimicu nu le mai pote instrainá de la acésta parola de armonia intru totu ce privesce bazea la fericirea comuna. Cu acésta inse enigma nu este resolvata. Motivele si scopulu unei asemenea fraternisari ni sunt inca necunoscutu. Si daca betran'a „Gazeta“ nu ne previneá, a nu ni spune nimicu, noi ni esplicámu una fraternisare in Brasiovu, sub polele „Predealului“, cu totulu altmintrelea, de cum i s'a comunicatu diariulu „Tagespresse.“

*(Celu mai micu piticu.) Diariule americane scriu, cá in Town Ixonia existe unu piticu cu numele John Lewis, innaltu abid de 28 policari, tota greutatea lui e numai de 10 pundi, si acum'a, fiindu in etate de 10 ani, inca n'are neci unu firu de peru.

*(O d'ama francesca) a propusu, ca femeele francesce sè-si duca tote argintariile si preffosele in banc'a francesca, pentru usurarea contributiunei de resbelu. Spre

*) Dupa cum scimn noi D. protop. au fostu numitu fora concursu si cu delaturarea unoru mai betrani in oficiu, dar' cu multumire vedemu cá zelulu D. Sale suplinesce acele scaderi si cá ast-felu numirea a fostu bine nimerita.

Red.

acestu scopu in tote orasiile mai mari se facu colecta, a rezultatu frumosu.

Sciri electrice.

Versali'a, 21. aprile, a. m. Raporturila publicate asta-di in diurnalulu officialu de Paris concedu, in fine, cá truppele de Versali'a au ocupatu partea stanga a Sequanei si orasiulu Asnières. Batalionele, cari au plecatu asta-di pre campulu de lupta, nu numera fia care mai multu de 400 fetiori. — Comuna parisiiana si-a formatu ieri de nou comisiunea esecutiva, carea s'a compusu astu-feliu: Cluseret de resbelu, Jourde de finantie, Viard intretinere, Grousset de esterne, Ernakel afaceri si comerciu, Protol de justitia, Andreia servitiu publicu, Vaillant instructiune, Rigault assecurare generale. — Palatiulu lui MacMahon in Parisu fu predatu de cátra gardele nationale. — In 30. l. c. nemtii se voru retrage d'in departementulu Sequanei inferiore. — Ducrot a sositu in Versali'a cu 8000 fetiori; Clinchat se afla in Coisy cu alti 23,000 fetiori.

Florenti'a, 22. aprile. „Opinione“ creda, cá Thiers ar' fi potutu evitá versarea de sange in Franci'a, daca s'ar' fi pronunsiatu de tempuru si francu pentru restaurarea guvernului monarcicu. — Internationale“ anuncia, cá pap'a este reu morbosu; se porta grige, cá in Malta se prepara alegerea unui papa nou.

Constantinopolea, 22. aprile. Conflictulu intre Port'a si chedivulu se aspresce de nou. Se pare, cá Rusi'a se afla si aici in jocu.

Parisu, 22. aprile. La Levallois a avutu locu una lupta crancena. Courcelles este plina cu raniti, cari moru pre strade fara nice unu ajutoriu. Se asigura, cá armistitiulu de asta-di, pentru ingroparea mortiloru, va concede locuitoriloru d'in Neuilly si Clichy a parasí acele tienuturi.

Brussele, 23. aprile. Se constata, cá francesii au solvit nemtiloru 500 milioane. Evacuarea forturiloru de nordu a inceputu. Truppele de Versali'a voru ocupá marti forturile evacuate.

Bucuresci, 23. aprile. Guvernulu statelor unite ale Americi de nordu a infintiatu aici unu consulatu si a conceditu conducerea afaceriloru lui Belchiotto, — unui israelitu — cu misiunea speciale, cá sè lucre pentru ameliorarea pusetiunei judaniloru in Romani'a.

Viena, 23. apr. Compatriotii lui Dobrowsky afirma, cá numele acestui comandante supremu este pseudonimu.

Berolinu, 24. apr. (Siedinti'a senatului imperialu.) Imprumutulu de 120 milioane s'a primitu definitivu. Bismarck dechiará in decursulu desbateriloru cá, daca francesii voru si solvi prima diumetate de miliardu, retragerea truppeloru nemtiesci d'in forturile parisiene va urmá numai dupa inchiairea paci. Negociatiunile de pace d'in Brussell'a curgu forte incetu; Franci'a pare a sperá cá, dupa ce se va mai recreá, va obtiene conditiuni mai bune, inse noi nu vomu concede neci decátu slabirea paci preliminata. La erumperea revolutiunii parisiene, Germani'a nu s'a opusu abateri de la pacea preliminata prin guvernulu de Versali'a, de ora-ce guvernulu francesu erá constrinsu a concentrá masse mari de truppe, si trebuea la totu casulu sè intimpine tote eventualitatile. Dar' daca Franci'a nu va supportá spesele de intertentiune, vomu fi constrinsi a ne reintorce la requisitiuni naturale. In afacerile interte ale Franciei nu ne vomu amestecá, de-si acésta nu se pote garantá, cá-ci avemu detorintia a aperá interesele nemtiesci, candu ele voru fi periclitata.

Londonu, 24. apr. Se dice, cá Napoleonu s'a dusu in Normandi'a (Franci'a.)

Versali'a, 24. apr. Scirile d'in Algeri'a sunt nefavoritorie. — Ataculu contr'a Parisului nu s'a inceputu inca, numai fortulu Valerien bombardéza pusetiunile insurgentiloru. D'in caus'a dificultatiloru escate intre prusi si communa, prusii oprira aproviziunarea Parisului in partea de cátra St. Denis.

Burs'a de Viena de la 25. aprile 1871.

5% metall.	58.70	Londra	125.35
Imprum. nat.	68.45	Argiatu	122.25
Sorti d'in 1860	97.90	Galbenu	5.91
Act. de banca	747.—	Napoleon'd'or	9.96 1/2
Act. inst. cred.	27.7—		

Propriet., edit. si red. respundiet. : ALES. ROMANU.